

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

Бєлова Наталія Володимирівна

**Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з
навчальної дисципліни:**

**«МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ
РЕГІОНІВ УКРАЇНИ»**

Структура навчальної дисципліни
«Моделюванні і прогнозування розвитку регіонів України»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин самостійної роботи
II СЕМЕСТР	
МОДУЛЬ I	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи суспільно-географічного прогнозування	
Тема 1. Вступ до географічного прогнозування.	6
Тема 2. Методологічні основи географічного прогнозування регіональних змін.	10
Тема 3. Суспільно-просторові процеси як об'єкт прогнозування регіональних змін.	8
Змістовий модуль 2. Методичні основи географічного прогнозування регіональних змін	
Тема 4. Методика експертного і статистичного прогнозування.	12
Тема 5. Методика оптимізаційного й еколого-географічного прогнозування.	12
Тема 6. Методика прогнозування ресурсів і розвитку господарства регіону.	12
Усього годин за семестр	60
Усього годин	60

Структура самостійної роботи студентів

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
II СЕМЕСТР		
МОДУЛЬ I		
1.	Географічне прогнозування і його прогностичні принципи. Прогнозування криз.	2
2.	Методи, підходи й закони соціально-економічного прогнозування.	2
3.	Теорії передбачення і прогнозування.	2
4.	Оцінка якості прогнозу в процесі прийняття рішень.	2

1	2	3
5.	Альтернативи прогнозування. Верифікація результатів прогнозування.	2
6.	Класифікація географічних прогнозів. Етапи прогнозування.	2
7.	Фізико-географічне прогнозування.	4
8.	Гідрологічні прогнози.	2
9.	Прогнози стихійних природних явищ та надзвичайних екологічних ситуацій.	2
10.	Метеорологічні прогнози.	2
11.	Біоекологічне прогнозування	2
12.	Медико-екологічне прогнозування.	2
13.	Соціально-економічне прогнозування.	2
14.	Економіко-географічне прогнозування.	4
15.	Соціальне передбачення: види, типи, методи.	2
16.	Суспільно-просторові процеси як об'єкт регіонального прогнозування.	2
17.	Методика експертного прогнозування.	3
18.	Методика статистичного прогнозування.	3
19.	Методика оптимізаційного прогнозування.	3
20.	Методика оцінки чинників регіонального розвитку.	3
21.	Методика прогнозування ресурсів регіонального розвитку.	4
22.	Методика прогнозування демопросторових процесів у регіоні.	4
23.	Методика прогнозування розвитку господарства регіону.	4
Всього за семестр		60
Разом		60

Рекомендована література для виконання самостійної роботи

Основна:

1. Богобоящий В. В. Принципи моделювання та прогнозування в екології: підручник / В. В. Богобоящий, К. Р. Чурбанов, П. Б. Палій, В. М. Шмандій. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 216 с.
2. Боровиков В. П. Прогнозирование в системе STATISTICA в среде Windows. Основы теории и интенсивной практики на компьютере: учебн. пособ / В. П. Боровиков, Р. И. Ивченко. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 384 с.
3. Воронкова В. Г. Соціально-економічне прогнозування: навч. посіб / В. Г. Воронкова. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 288 с
4. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: навч. посіб / А. М. Єріна. – К.: КНЕУ, 2001. – 170 с.
5. Ильина О. П. Статистический анализ и прогнозирование экономической информации в электронной таблице Excel 5.0 Microsoft: учебн. пособ / О. П. Ильина, Н. В. Макарова. – СПб.: Санкт-Петербургский ун-т экон. и фин., 1996. – 140 с.
6. Кілінська К. Й. Основи географічного прогнозування: навч. мет. посібн. / К. Й. Кілінська. – Чернівці: „Рута”, 2003. – 76 с.

7. Кулявець В. О. Прогнозування соціально-економічних процесів / В. О. Кулявець. – К.: Кондор, 2009. – 194 с.
8. Мезенцев К. В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія / К. В. Мезенцев. – К.: „Київський університет”, 2005. – 253 с.
9. Мезенцев К. В. Регіональне прогнозування соціально-економічного розвитку: навч. посіб / К. В. Мезенцев. – К.: „Київський університет”, 2004. – 82 с.

Додаткова:

10. Арманд А. Д. Самоорганизация и саморегулирование географических систем: Монография / А. Д. Арманд. – М.: Наука, 1988. – 259 с.
11. Бабурин В. Л. Географические основы управления: курс лекций / В. Л. Бабурин, Ю. Л. Мазуров. – М.: Дело, 2000. – 288 с.
12. Глівенко С. В. Економічне прогнозування: навч. посіб. для студентів вузів / С. В. Глівенко, М. О. Соколов, О. М. Теліженко. – Суми: ВПП „Мрія-1” ЛТД, 2000. – 120 с.
13. Голиков А. П. Математические методы в экономической географии: учебн. пособ / А. П. Голиков. – Харьков: Вища школа, 1974. – 118 с.
14. Голиков А. П. Математическое моделирование пространственных исследований: учебн. пособ / А. П. Голиков, И. Г. Черваньов. – Харьков: ХГУ, 1979. – 93 с.
15. Голиков А. П. Экономико-математическое моделирование мирохозяйственных процессов: учебн. пособ / А. П. Голиков. – Харьков: ХНУ, 2003. – 104 с.
16. Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування та планування: навч. посібник / Б. Є. Грабовецький. – К.: ЦНЛ, 2003. – 188 с.
17. Закон України „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” // Урядовий кур’єр. – 2000. – №77. – С. 8-12.
18. Звонкова Т. В. Географическое прогнозирование / Т. В. Звонкова. – М.: Высшая школа, 1987. – 231 с.
19. Капица С. П. Синергетика и прогнозы будущего / С. П. Капица, С. П. Курдюмов, Г. Г. Малинецкий. – М.: Наука, 1997. – 286 с.
20. Кілінська К. Й. Дефініції прогнозування природно-господарських комплексів та деякі концептуальні положення // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 158. – Чернівці: „Рута”, 2002. – С. 34-49.
21. Матвиенко В. Я. Прогностика. Прогнозирование социальных и экономических процессов. Теория, методика, практика / В. Я. Матвиенко. — К.: Українські пропілеї, 2000. – 518 с.
22. Мельник А. Ф. Прогнозування і регулювання економічного і соціального розвитку регіону / А. Ф. Мельник. – К.: НМ КВО, 1992. – 186 с.
23. Методичні рекомендації по розробці схеми (прогнозу) розвитку і розміщення продуктивних сил України та її регіонів (областей) на тривалу перспективу / С. І. Дорогунцов, П. П. Борщевський. – К.: РВПС України НАНУ, 2001. – 330 с.
24. Немец К. А. Информационное взаимодействие природных и социальных систем: Монография / К. А. Немец. – Х.: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2005. – 428 с.

25. Пашенко В. М. Методологія постнекласичного ландшафтознавства / В. М. Пашенко. – К.: ІГ НАНУ, 1999. – 284 с.
26. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: навч. посіб / М. Д. Пістун. – К.: Вища школа, 1996. – 231 с.
27. Пістун М. Д. Регіональна політика України: суспільно-географічний аспект: Монографія / М. Д. Пістун, К. В. Мезенцев, В. О. Тьорло. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2004. – 130 с.
28. Преображенский В. С. Географическое прогнозирование и прогноз факторов порождающих природоохранные проблемы / В. С. Преображенский // Региональный географический прогноз по управлению природопользованием. – М.: Наука, 1989. – С. 45-67.
29. Проблемы регионального географического прогноза (состояние, теория, методы) / Отв. ред. А. И. Капица, Ю. Г. Симонов. – М.: Наука, 1982. – 264 с.
30. Прогноз географічний // Географічна енциклопедія України. – К.: Українська енциклопедія, 1993, т.3. – 453 с.
31. Прогнозирование в экономической географии: учебн. пособ. / А. М. Трофимов, А. А. Демаков, М. Р. Мустафин, В. А. Рубцов. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1990. – 102 с.
32. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: учебн. пособ. / Под ред. Т. Г. Морозовой, А. В. Пикулькина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 318 с.
33. Рабочая книга по прогнозированию / Под ред. И. В. Бестужева-Лады. – М.: Мысль, 1982. – 430 с.
34. Теория прогнозирования и принятия решений: учебн. пособ. / Под ред. С. А. Саркисяна. – М.: Высшая школа, 1977. – 351 с.
35. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика: навч. пос. / О. Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
36. Трофимов А. М. Экономико-географическое прогнозирование: учебн. пособ. / А. М. Трофимов, М. Д. Шарыгин. – Пермь: Изд-во Перм. ун-та, 1988. – 80 с.
37. Шаблій О. І. Математичні методи в соціально-економічній географії: навч. посіб. / О. І. Шаблій. – Львів: Світ, 1994. – 304 с.
38. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії: підручник / О. І. Шаблій. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 444 с.
39. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
40. Экономико-географическое прогнозирование в капиталистических и развивающихся странах / Отв. ред. В. В. Вольский, Ю. А. Колосова. – М.: Мысль, 1978. – 391 с.

Рекомендації до виконання самостійної роботи

Самостійна робота студентів включає час, використаний на вивчення конспектів лекцій, підручників, науково-методичної фахової літератури, написання доповідей, рефератів та коротких відповідей на питання практичних робіт, особисту роботу під час підготовки до модульних контрольних робіт і заліку.

Рекомендації до самостійної роботи студентів: 1) при вивченні матеріалу за конспектами лекцій, підручниками, науково-методичною літературою особливу увагу приділяти основним термінам та поняттям, причинно-наслідковим зв'язкам і закономірностям; 2) при написанні рефератів пам'ятати, що він являє собою коротке викладення в письмовій формі певного наукового матеріалу; студент повинен продемонструвати вміння виділяти головне, бачити проблему, шляхи та способи їх вирішення.

Методичне забезпечення

До методичного забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Географічне прогнозування регіональних змін» використовується:

- ✓ Робоча програма з курсу «Моделюванні і прогнозування розвитку регіонів України» для студентів за спеціальностей: 106. Географія, 2016. – 16 с.
- ✓ Друкований конспект лекцій;
- ✓ Електронний варіант лекцій. Режим доступу:
- ✓ http://www.d-learn.pu.if.ua/?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=146&id_cou=4067
- ✓ Тестові завдання для модульного контролю знань (електронний ресурс).

Режим доступу:

- ✓ http://www.d-learn.pu.if.ua/?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=146&id_cou=4067
- ✓ Ілюстративний матеріал (схеми, таблиці, атласи);
- ✓ Варіанти контрольних робіт;
- ✓ Програмові вимоги для складання заліку з дисципліни.
- ✓ Мультимедійний проектор, тематичні презентації.

Інформаційні ресурси

Ресурсною базою вивчення дисципліни «Моделюванні і прогнозування розвитку регіонів України» є навчально-методична база наступних установ та мережі Інтернет:

- ✓ лабораторія кафедри географії та природознавства ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника»;
- ✓ бібліотека Факультету природничих наук ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника»;
- ✓ наукова бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника»;
- ✓ Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. Франка.
- ✓ Інтернет-ресурси.